

Posudek bakalářské práce

Tomáš Krákora, Židovské knihy testamentů od konce 17. do poloviny 18. století, FF UK
Praha – katedra PVHAS, Praha 2010, 123 s. včetně 44 příloh.

Výzkum v oblasti hospodářských, sociálních a kulturních dějin společnosti jako celku i jejích jednotlivých společenských vrstev se v několika posledních desetiletích těší intenzivnímu zájmu domácí i zahraniční historiografie. Zvláště vděčným tématem se stalo z hlediska výzkumu dějin všedního dne, hmotné kultury, ale i tradičních rodinných struktur studium testamentů, pozůstalostních inventářů, přesněji řečeno studium pozůstalostní praxe osob z jednotlivých společenských vrstev, jako první z prostředí šlechtického, postupně se bádání rozšířilo i na měšťanské vrstvy obyvatelstva. Zatímco řečené v plné míře platí pro většinové, tzn. křesťanské obyvatelstvo, nedá se totéž říci o menšinových skupinách obyvatelstva, především o obyvatelstvu židovském (stranou ponechávám práce zabývající se tématem smrti z pohledu Židů). Předložená bakalářská práce Tomáše Krákory tak představuje obrazně jakousi první „vlaštovkou“ v dané oblasti bádání, zároveň vytváří základ pro další studium věnované pozůstalostnímu řízení nejen pražských, ale i českých a moravských Židů.

Vzhledem k absenci literatury vztahující se speciálně k vymezenému tématu stál na straně jedné T. Krákora v nelehké situaci neboť mu chyběla prakticky jakákoli základní opora pokud jde o pozůstalostní praxi a otázky s ní spojené, na straně druhé se mu tím otevíraly mnohem širší možnosti z hlediska způsobu zpracování, metodického postupu...

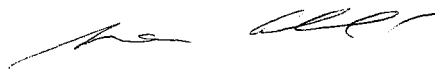
Základním pramenem, z něhož diplomant vycházel, byly dvě knihy testamentů pražských Židů z let 1681–1756 a 1740–1773, uložené v Archivu hlavního města Prahy, které dosud stály stranou zájmu badatelů, pro dokreslení základního obrazu vývoje testamentární praxe v židovské komunitě využil řady dalších pramenů, především údajů z kronik, městských listářů a listinářů a pramenů právní povahy.

Práce je logicky členěna do pěti hlavních částí, a to včetně úvodu, v němž autor nastiňuje hlavní tématické okruhy práce a podává základní přehled týkající se pramenů a literatury (ta je věnována zejména smrti a umírání a rituálním úkonům a povinnostem s tímto spojeným, hřbitovům). V následujících třech kapitolách diplomant rozebírá hlavní teoretické otázky související s vývojem, právním zakotvením testamentu v židovské tradici (od nejstarších zmínek zachycených v Bibli až po rabínské právní výroky). Samostatnou pasáž věnoval speciálně židovské pozůstalostní praxi a jejímu právnímu zakotvení

v českých zemích. Na základě systematického studia vydaných pramenů doložil nejstarší zmínky týkající se dědictví, odkazů, smluv a vlastních testamentů u židovského obyvatelstva. V této souvislosti upozornil zvláště na specifický příklad testamentu Markuse Mordechaje Meisla.

Podstatná část práce (kapitola čtvrtá a pátá) se zabývá vlastními knihami testamentů, především z hlediska jejich rozboru po stránce diplomatické a obsahové. Pokud jde o diplomatickou analýzu v knihách obsažených záznamů (celkem 130 položek), dělí je autor na základě jejich formální struktury a obsahu na čtyři kategorie – vlastní testamentsy, inventární soupisy, donace a do poslední skupiny zařadil juxty a kvitance. Jednotlivé kategorie podrobuje zevrubnému rozboru, přibližuje způsob a okolnosti jejich vzniku, což dokládá přímými citacemi z příslušných záznamů. Práci doplňuje obsáhlý soubor příloh – jednak ukázky záznamů z obou zoracovávaných rukopisů, zvláště cenné jsou ovšem přílohy grafické dokumentující poměr jednotlivých typů zápisů v jedné každé ze zkoumaných knih a tabulky přinášející podrobný soupis testamentů.

Závěr: autor prokázal neobyčejnou erudici při práci jak s literaturou, tak s archivními prameny, zejména pak znalost metodiky a její praktické uplatnění. Současně se ale ukázalo, o jak široké téma se jedná, jak rozsáhlé možnosti dalšího výzkumu se v této oblasti nabízí (sám autor to ostatně zcela jasně konstatuje v závěru práce). Lze jen doufat, že tématu se bude diplomant věnovat i nadále (ať již půjde o zpracování kritické edice testamentů, pozůstalostních inventářů či zevrubnější komparaci s křesťanským prostředím). Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

vedoucí práce

V Praze dne 7. září 2010